

Секція 16: Теорія і практика управління освітою

Сич Т.В.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри публічної служби та управління навчальними й

соціальними закладами

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

м. Старобільськ, Україна

**ВЕКТОРИ АНАЛІЗУ СИСТЕМИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ ЯК ПОКАЗНИКА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ
ОСВІТОЮ**

Науковий інформаційний обмін, який відбувається за допомогою різних засобів наукової комунікації, забезпечує розвиток науки. Комунікація в науці – це вид взаємин, спілкування вчених та інших учасників наукової діяльності. Оскільки основною метою науки є одержання наукового знання, комунікація вчених розуміється як одна з умов створення нового знання. Розвиток комунікаційних процесів у науці, які забезпечують рух інформації у певній науковій галузі, свідчить про розвиток наукової галузі, сприяє формуванню нових наукових теорій. Романчук С.М. відмічає, що кожна наукова дисципліна «створюється дією низки факторів та умов, як інтелектуальних, так і соціальних, що діють всередині самої науки або віддзеркалюють взаємини науки та суспільства, тобто складається в процесі формування наукових комунікацій між ученими» [3]. Про розвиток певної наукової галузі свідчить сформована система науково-педагогічної комунікації, що вирішує ряд задач, а саме: створює умови для впровадженні вітчизняних наукових розробок з різних наукових галузей, зокрема й управління освітою, у світовий інформаційний простір як нового інформаційного наукового продукту,

який відбиває національні інтереси та є важливим показником життєздатності нації й держави в інформаційному суспільстві; забезпечує обмін науковою інформацією; створює умови для підвищення наукової та професійної активності науково-педагогічних працівників.

Розвиток системи науково-педагогічної комунікації у галузі управління освітою та сфері методології досліджень управління освітою передбачає наявність спеціалізованих журналів, газет, тематичних видань закладів вищої освіти з проблем управління освітою та методології досліджень; представленість відповідної тематики у педагогічних журналах, газетах, педагогічних виданнях закладів вищої освіти; наявність спеціалізованих вітчизняних наукових та науково-практичних конференцій з проблем управління освітою та представленість цієї тематики на наукових та науково-практичних конференціях різних рівнів; представленість відповідної тематики у засобах масової інформації, Інтернет ресурсах тощо).

Спираючись на доробки сучасних фахівців, у яких обґрунтовано параметри й критерії розвитку як науки взагалі, так і засобів наукової комунікації зокрема [1; 2], вивчення сутності наукової комунікації, її форм, функцій [1; 4] нами визначено вектори аналізу системи науково-педагогічної комунікації у галузі управління освітою:

1. *Аналіз нормативно-правових документів щодо наявності механізмів розвитку наукової комунікації.* На сьогоднішній час в Україні діє ряд механізмів, спрямованих на забезпечення інтеграції української науки у міжнародний простір та підвищення наукової та професійної активності науково-педагогічних працівників, закріплених у нормативно-правових документах. Саме цей вектор аналізу буде свідчити, наскільки на державному рівні здійснюється або стримується формування системи наукової комунікації у певній науковій галузі.

2. *Аналіз форм передачі наукової інформації у сфері управління освітою та методології досліджень проблем управління освітою* (усних, друкованих, електронних засобів передачі інформації). Протягом розвитку науки, суспільства відбуваються певні зміни в засобах представлення та передачі наукової інформації, які доповнюють один одного. Так, усні канали передачі наукової інформації, які сформувалися у сучасній науці, а саме: конференції, симпозіуми, семінари, кругли столи, публічні обговорення на телебаченні радіо-каналах та ін., досить часто знаходять продовження у друкованих формах (збірниках матеріалів конференцій, збірниках тематичних наукових праць, публікацій тез доповідей та ін.). Поряд з усним, письмовим та друкованим засобами інформаційного обміну наприкінці ХХ століття свого поширення поступово набув електронний. Його поява спровокувала як кількісні, так і якісні зміни у системі вітчизняних засобів наукової комунікації. Переваги електронного поширення наукової інформації зумовили швидке зростання популярності академічних інформаційних ресурсів, а також розвиток нових ефективних економічних моделей функціонування наукових видань, зокрема рецензованих журналів відкритого доступу. Великі можливості щодо обміну науковою інформацією надають Internet-ресурси, міжнародні наукометричні бази, електронні бібліотеки тощо. Отже, аналіз різних форм передачі наукової інформації дозволяє характеризувати систему наукової комунікації та з'ясувати, які саме способи передачі науково-педагогічної інформації сьогодні найбільш широко використовуються для задоволення потреб наукового співтовариства у галузі управління освітою.

3. *Аналіз спеціалізованих за науковою проблематикою управління освітою та методології досліджень проблем управління освітою канали комунікації* (наукових фахових журналів, часописів, наукових конференцій, форумів та ін.). Однією з важливих закономірностей

розвитку науки є диференціація та спеціалізація наукових знань, що саме призводить до появи нових каналів і засобів наукового інформаційного обміну. Поява спеціалізованих за певною науковою проблематикою наукових фахових журналів, часописів, наукових конференцій, форумів та ін. комунікаційних каналів свідчить про диференціацію наукового знання, формування наукової галузі тощо. Отже, цей вектор аналізу дозволить простежити зміни, які відбуваються в системі вітчизняних засобів наукової комунікації та зробити певні висновки щодо диференціації знання з управління освітою й методології досліджень управління освітою.

4. *Аналіз засобів наукової комунікації, які реалізують інтеграцію вітчизняного наукового знання з теорії управління освітою та методології досліджень проблем управління освітою у європейській і світовий дослідницький та освітянський простір* (вітчизняних видань, представлених у наукометричних базах Scopus та WoS та ін., міжнародних конференцій, форумів організованих та проведених вітчизняною науковою спільнотою, на яких розглядається відповідна проблематика). Одним із головних завдань вітчизняної науки на сучасному етапі розвитку є її входження у світовий науковий простір, активна міжнародна співпраця. Реалізація цих завдань певною мірою залежить від можливостей вітчизняних засобів наукової комунікації організувати науково-інформаційний обмін на міжнародному рівні, що буде встановлено за цим вектором аналізу. Інтеграція вітчизняної науки у європейський і світовий дослідницький та освітянський простір відбувається через організацію та проведення міжнародних конференцій, участі у міжнародних проектах, внесення та підтримку присутності вітчизняних наукових видань у наукометричних міжнародних базах даних Scopus, Web of Science, Webometrics та ін. Саме ці напрямки необхідно аналізувати.

5. Аналіз засобів наукової комунікації щодо їх доступності для дослідників проблем управління освітою.

Цей критерій тісно пов'язаний з попереднім. Доступність засобів наукової комунікації для науковців, який має велике значення для розвитку певної наукової галуззі та науки взагалі. Науковці за допомогою тих чи інших засобів наукової комунікації мають потребу щодо поширення власних науково-педагогічних ідей, знань, а також мають необхідність у отриманні нових знань, ознайомленні з останніми досягненнями науки управління освітою, методології досліджень у цій галузі тощо. Отже, цей вектор аналізу дозволить з'ясувати, наскільки форми комунікації, сформовані у вітчизняному науковому просторі, можуть дійсно забезпечити сучасні потреби науковців, які займаються проблематикою управління освітою.

Отже, наведені вектори аналізу надають можливість для визначення сформованості системи наукової комунікації як показника розвитку теорії управління освітою та методології досліджень проблем управління освітою.

Література:

1. Литвинова Л. Наукова комунікація як складова науки державного управління. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. Вип. 4 (52). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2012. с.26 – 30.
2. Михайлов А. И. Научные коммуникации и информатика / А. И. Михайлов, А. И. Черный, Р. С. Гиляревский. М.: Наука, 1976. 436 с.
3. Романчук С. М. Формальна та неформальна наукова комунікація: соціологічний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pgk.npu.edu.ua/--1/34-2010-11-23-19-02-49>
4. Шемаєва Г. Роль професійних об'єднань в інформаційному забезпеченні розвитку науки. *Вісн. кн. палати*. 2005. № 7. С. 16–19.